

УДК 339.13

Горбань С.Ф.¹

Ткаченко В.В.²

¹ канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. МТЕ-217 НУ «Запорізька політехніка»

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ АЛКОГОЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Алкоголь широко відомий як значущий компонент, що обумовлює поведінкові сценарії людей з самих ранніх стадій еволюції соціуму. Сьогодні ринок алкогольних напоїв займає важливу частку у створенні ВВП та через акцизний податок значно поповнює бюджети країн.

Країни європейського регіону традиційно очолюють рейтинги споживання алкоголю. У південних країнах Європи основним видом споживаного алкоголю залишається виноградне вино, у північних країнах частіше вживають спирт, горілку, віскі, ром та інші міцні напої, вироблені із зернових культур, а також коньяк. У країнах Центральної Європи широко поширене пиво. Лідерами у Європі за вживанням алкогольних напоїв є: Молдова 15,2%, Литва 15% і Чехія 14,4%. Україна у цьому рейтингу займає 35 позицію і вживає 8,6% напоїв. Проте Україна лідирує в Європі за часткою споживання міцного алкоголю – 51,5%, випереджаючи естонців – 50,3%, білорусів – 49,0% та чорногорців – 44,6% [1].

Чому цей ринок є актуальним? Завдяки акцизному збору значно поповнюється державний бюджет України. Він включається в ціну тих товарів, споживання яких приносить шкоду державі та її громадянам. Вводячи акциз на конкретні види товарів, держава визнає, що вона вважає недоцільним заборонити їх виробництво, але оскільки споживання цих

товарів призводить до негативних наслідків для суспільства, на компенсацію таких наслідків держава стягує додаткові гроші.

Завдяки акцизному податку бюджет України значно поповнюється.

З таблиці видно, що акцизний збір в Україні поступово зростає з пива і виноробної продукції та падає з лікєро-горілочаної продукції [2]. Проте збільшення цих показників обумовлено збільшенням акцизного податку, а не зміною виробничих потужностей.

Таблиця 1 - Акцизний збір алкогольних напоїв в Україні за 2016-2018 роки

Показник, млрд. грн	2016	2017	2018
Лікєро-горілочана продукція	6,4	6,2	6,2
Пиво	4,1	4,7	4,7
Виноробна продукція	1,2	1,4	1,5

Потрібно розуміти що ринок алкогольних напоїв в Україні зараз переживає негативні тенденції. За даними державної статистики, щорічно виробництво горілки в Україні знижується до 15-20%, і така динаміка спостерігається вже 5 років. Найбільше зниження було в 2014 році (23,2%), воно було викликане дестабілізацією соціально-економічної ситуації і нестабільним курсом гривні [3]. За результатами 2016 року в Україні було вироблено на 10,2% алкоголю менше, ніж у 2015 році, а показник 2017 року скоротився на 17,6%, в порівнянні з 2016 роком. За 2018 рік було вироблено близько 128 млн. л горілки, що на 7% менше, ніж у 2017 році – 136 млн. л. Лідерами з виробництва горілки стали «Баядера Груп» з часткою 33%, Global Spirits – 26,5% і Nemiroff – 20,5%. Державний монополіст з виробництва спирту «Укрспирт» в минулому році виробив на 3,96% спирту менше (7,308 млн. л), ніж в 2017 році (76,09 млн. л).

Також уряд України до кінця 2018 року скоригував мінімальні ціни на деякі види алкоголю. Оптова ціна на горілку з розрахунку 1 літр чистого спирту підвищилася на 52,33 грн. (приблизно до 321 грн. – 4,5-13,5%). Роздрібний продаж – на 49,24 грн.(до 447 грн. – 12,4%). Ціна півлітрової пляшки «тризіркового» коньяку підвищилася на 7,4% – до 128,3 грн., «чотиризіркового» на 8% – до 139,3 грн., «п'ятизіркового» на 9,5% до – 151,7 гривень і на 12% подорожчали віскі, джин і ром. Через збільшення ціни на вітчизняний алкоголь українцям вигідніше купувати імпортний товар. В Європі та інших країнах світу деякі спиртні напої коштують дешевше.

Основними проблемами цього ринку можна назвати збільшення і так високого акцизного податку та складність в оформленні ліцензії на імпорту і експорту. У зв'язку із зобов'язаннями перед Європейським Союзом, щорічно

ціна на акциз має підвищуватися приблизно на 20%. До кінця 2018 року вартість однієї пляшки горілки вже становила 90 гривень. Ціни на міцні напої (віскі, коньяк) зросли до рівня ціни на вино, тому споживачеві доводиться купувати більш дешевий або нелегальний алкоголь.

З огляду на те, що у нас високі норми споживання спиртних напоїв, чорний ринок і легальне виробництво знаходяться в постійній конкуренції. Фальсифікат в основному продають на ринках і в дрібних магазинах. Великі торгові точки перевіряють товар, але тіньовий ринок все одно займає велику частку. У Європейській Бізнес Асоціації підтвердили, що близько 50-60% алкогольної продукції перебуває в тіні [4].

Таким чином, ринок алкоголю в Україні переживає важкі часи. В першу чергу для стабілізації ситуації, потрібно, щоб судова і правоохоронна системи працювали на належному рівні. Додатково необхідно посилити контроль за продажами алкоголю в Інтернеті. Потрібні спеціальні перевірки товару і контроль каналів збуту, блокування сайтів, де продають підробку. По-друге важливо налагодити і полегшити механізм отримання ліцензій на продаж алкоголю. Цифровізація цього процесу значно полегшить життя українським підприємцям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Киян Є. Ринок алкогольної продукції. URL: <https://rating.zone/rynok-alkoholnoi-produktsii/> (дата звернення 10.03.2020).
2. Оцінка надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів на 2019-2021 рр. Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. 2019.
3. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.03.2020)
4. Комітет імпорту та торгівлі алкогольними напоями. URL: <https://eba.com.ua/comitet/importu-ta-torgivli-alkogolem/> (дата звернення 01.04.2020)